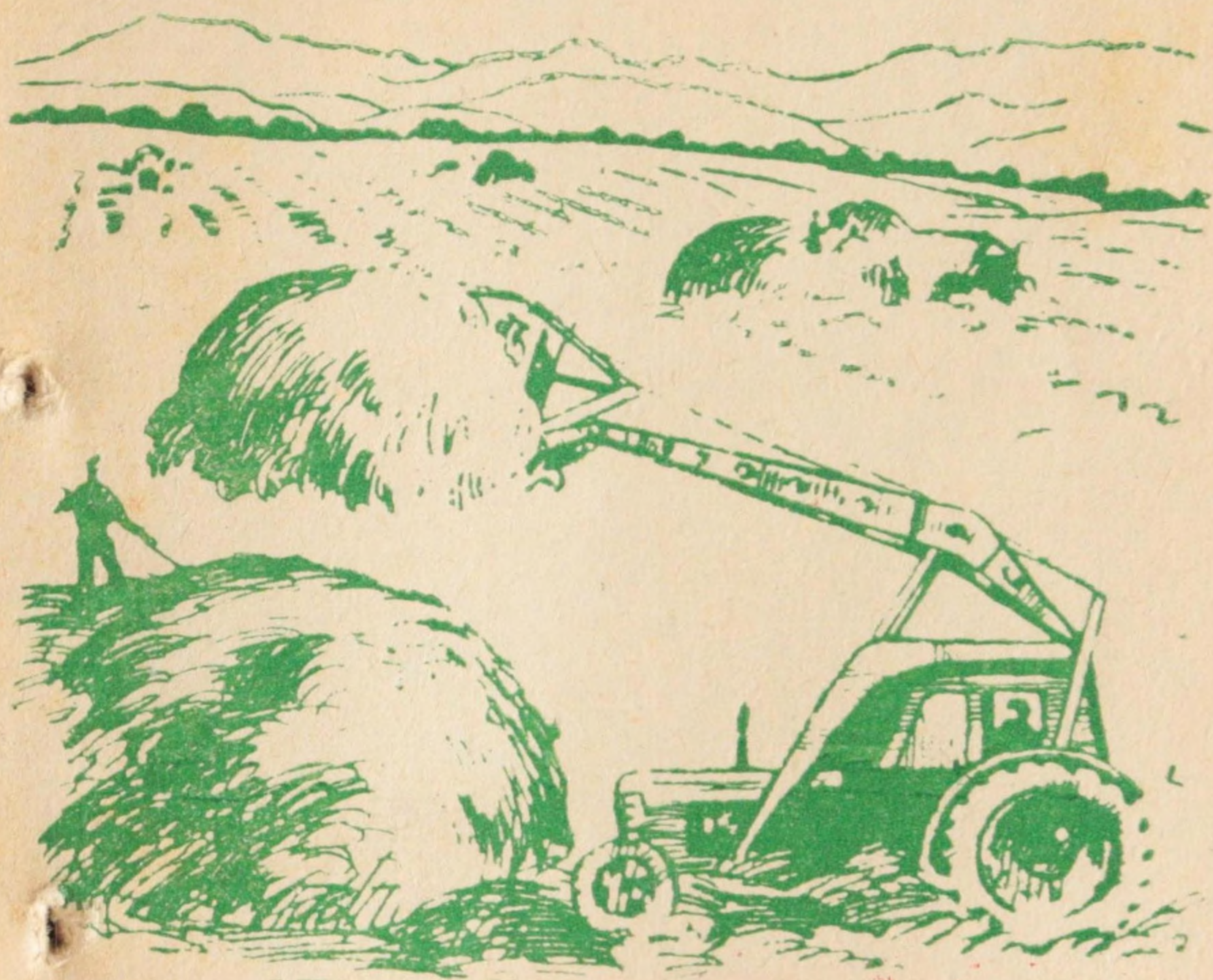

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ • 7

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

№ 7
1976 ж.
июль

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын пропаганда
ла агитация бөлүгү

АЗЫРАЛ БЕЛЕТЕЕЧИЛЕР ОРТОДО МАССОВО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ИШ

Малга азырал белетеери — јер ишчилердин каруулу өйи. Ол өй јууктап келди. Общественный малга бийик чынгдыйлу азыралды артыктап белетеери бүгүнгү күнде күч ле эн каруулу задача. Бу задача јакшы бүткенинен эт, сүт, түк, ноокы, аннын мүүзи ле оног до өскө јуртхозяйственный продукталар алары камаанду. Онын учун јуртхозяйственный продукцияны көптөдөри бийик тебүле өдөр учурлу.

Бу бешјылдыкта этти 26,5, сүтти 6,6, түкти 17,9 процентке көптөдөр. Государствого эт табыштырары 1980 јылга 32,9 мун тоннага једер. Мынызы өткөн бешјылдыктагызынан јылдык орто тооло 7,9 мун тоннага көп. Јыл туркунына сүт садып алары бу бешјылдыктын учында 43,3 мун тонна, эмезе 1,7 мун тоннага көптөөр, түк 30,9 мун центнер, ол эмезе 3 мун центнерге өзөр.

Общественный малды өйинде јакшы кыштадарына болуп, областьтын јурт хозяйствозынын ишчилери бешјылдыктын туркунына азырал белетеерин бүдүн јарым катапка көптөдөр, фураж аш јуунадарын 60—65 мун

тоннага јетирер. Бу јылда 168,9 мун тонна
өлөң, 69,9 мун тонна сенаж, 32 мун тонна
көп колынтылу азырал, 6 мун тонна вита-
минду өлөңнинг кулурын ла 279 мун тонна
силос белетеер.

Азырал белетеери — бистинг областьтын
эн күч ле эн каруулу јуртхозяйственный кам-
паниялардын бирүзи. Оны бойынын өйинде
өткүрер керек, үрендеген өлөңди ле чабын-
дардагы өлөңди јууп алар, анайда ок сууны
јараттай, агашту јерлердеги ле јолдордын
јанында өскөн өлөңди база чаап, јууп алар.

Эмди колхозтордо ло совхозтордо азырал-
ды кыска өйдинг туркунына ла бийик чын-
дыйлу белетегедий материально-технический
ресурстар бар. Анайып бүгүңги күнде бисте
2253 трактор, 774 тракторный сенокосилка,
507 тырмууш, 282 өлөң јуур ла 170 өлөң
прессовать эдетен копнительдер, витаминду
өлөңнинг кулурын белетеер 20 агрегат ла
оноң до өскө көп техника бар.

Јаңыс ла бастыра бу техникала чын ла
билгир башкарып билер керек. Өлөңди чаба-
рын оройтыбай, өйинде баштаар. Өлөң јетире
өскөлөк деп кезик башкараачылардын актан-
ганынан улам, азырал белетеш өлөңнинг ток
азырал болоры јылыйып турган өйдө башта-
лат. Оныла коштой көп хозяйстволордын
өлөңдү јаландары јайгыда јуунадылбай ар-
тып калат. Јылдын ла чабындардын үчинчи
үлүзи јуунадылбай артат.

Азырал белетеечилердин колына вита-
минду өлөңнинг кулурын белетеер агрегаттар,
грануляторлор ло оноң до өскө көп техника
келген. Олор ток аш-тусту азыралды јут та,
айас та күнде белетеер арга берет. Андый да

болзо, өлөн ижи башталарга јетире техника бойынын өйинде белетелбегенинен улам, оларды толо тузалангылабайт.

Јербойындагы айалганы ајаруга алып, азырал белетееринин тузалу ла јарамыкту технологиязын башкараачылардын ла специалисттердин ончозы тен эмес белетегилейт. Јүзүн-јүүр техниканы талдап аларда, кезик учуралдарда јербойындагы айалгаларды ајаруга алгылабайт. Тракторный паркты ла јуртхозяйствeнный машиналарды чын тузаланары база текши эмес. Бастыра бар мындыј једикпестер өлөн белетеер иште онын арбынду болорын астадат.

Бу каруулу јуртхозяйствeнный кампаниянын өйинде улустын азырал учун тартыжарын көдүрер керек. Коммунистический партиянын XXV съездине каруу эдип, иштинг кемин көдүрер, социалистический мөрөйди элбедер.

Майма, Шебалин, Қан-Оозы аймактардын партийный организациялары өлөн ижинде өткүретен јартамалду иштинг планын озолондыра белетеп алдылар. Јурт механизаторлор бийик көдүрингилү иштейдилер. Өлөн ижине чыгардын алдында олар кажы ла күнди ле часты билгир, бийик кеминде тузаланарына ла техниканы токтоду јогынан иштедерин шүүп алдылар.

Азырал белетеечилердин кажызынын ла алдына аңылу амаду тургусканы јаан учурлу. Бу өйдө эн каруулу јерлерде јакшы иштү агитаторлорды ла политинформаторлорды тургузар. Мында ок кадрларды ла техниканы билгир тузаланып, партийный ла партийно-комсомольский группалар төзөөр.

Азырал белетеер ишке кўнўн сайын јўстер тоолу јаңы улус кожулып јат. Өлөн белетеп турган ончо звенолорды бой-бойларынан камаанду эдип иштеткенинен улам бу иште јаан једимдер болуп турганын ундыбас керек. Кажы ла кижии бойы алдынан иштеп тура, ишке каруулу болгонын, коллективтин бүткүл ижии учун јўректен оорып турарын ајаруга алар. Јаландагы өлөн ижине чыгып јаткан кажы ла кижии эмезе ого белетенип тургандар — өлөн ижии онын эн каруулу кереги деп билер учурлу.

Онын учун мыны ундыбай, малга азырал белетеер өйдө бир де кўнди божотпой, улуска ајаруны, килемјини бош салбас. Улус бойынын ижинде јаан једимдерге једерге турган кўн-тапту болзо, олар көптөн көп этсин, коллективтин ончо ижин билзин деп кичеенер.

Бу эн каруулу өйдө јурт улустын ортозында массово-политический иштер өткүрери јаан учурлу болуп турганы јарт. Малга азырал белетеер иште улус јаан једимдерге јетсин деп, коллективте иштин дисциплиназын бийик тутсын деп, планды бүдүрерге ле ажыра бүдүрерге кичеензин деп, социалистический молјуларын бүдүрип, маргаандажып иштезин деп агитаторлор, политинформаторлор, докладчиктер бойынын јартамалду ижин төс задача деп көрөр. Нөкөрлөриле кожо иштеп, олардын ортозында јүрүп, активисттер бойларынын оос агитациязыла улуска маргаандажып иштеерине јаан јөмөлтө эткилеп турганы сўрекей учурлу. Улусты сўрекей јакшы иштерине кычырып тура, олар бойлары элден озо иште јаан једимдерге једер керек, улусты

бойларынын једимиле оморкодып, күйүнди-
рип, ишке коммунистический күйүн-санаалу бо-
ларына таскадар. Јаңыс ла мындый айалгада
агитационный сөс улуска ајарулу, болушту
ла тузалу болорын ундыбас керек. Чынынча
айтса, иш ле сөс бирлик болотонын агитатор-
лордын эн артык једими болуп јат.

Агитаторлор ло политинформаторлор,
культпросветучреждениелердин ишчилери
бригададарда, звенолордо ло фермаларда
маргыжып иштейтенин јаантайын илеге тургу-
зып турарына јаан болужын јетирер. Мында
анчадала күйине нени эткен, кем эн артык
једимдерге јеткен, ого канайда јеткен, кем,
ненин учун јакылтазын бүдүрип болбогон, ол
сондоштон айрыларга нени эдер керек болго-
нын, маргыжып турган одош коллективте ке-
ректер канайда барып турганын — ончозын
улуска чокум јартап берзе, андый информа-
циялар улуска бойынын ижине ајарынкай бо-
луп туратанына, јөмөшкин резервтер табары-
на јаан болужын јетирер.

Агитаторлор ло политинформаторлор јаңыс
ла бойларынын звеноларында ла бригадала-
рында керектер канайда өдүп турганын јартап
билер учурлу эмес, је анайда ок колхозто,
совхозто, райондо ло областта керектер кан-
дый айалгада өдүп турганын јартап билер
керек.

Агитаторлордын ла политинформаторлор-
дын ортозында библиотекарь, үредүчилер,
јурт Советтин ишчилери, культорганизатор-
лор бар болордон аяабас. Олордын кезиги
јартамалду иштерде ас ченемелдү, билгири
једикпес, кезик сурактарды чокум јартап бол-
бостон маат јок. Онын учун ологго түрген-

түкей, јаантайын азырал белетеер фронтто керектер канайда өдүп тургандарын айдып берип турар керек. Ајаруны анчадала иште эн артык једимдерге једип турган нөкөрлөргө лө олордын ченемелине салар, јастыраларды јоголторго јол көргүзөүр эп-аргалар таап аларына болужар. Азырал белетеер кидим өйдө агитаторлорды ла политинформаторлорды бир айда эки катаптан ас эмес јууп, олорло тузалу иштер өткүрип турар.

Партийный организацияларда агитмассовый иштерди өткүрөтөн јүзүн-јүүр бүдүмдү иштер бар, ол иштердин байлык бүдүмдери улусты коллективте бойынын ижине коммунистический күүн-тапту эдип тазыктырарында, маргаандажып иштейтенин бийик кеминде тудатанына јаан аргалар берип јат.

Производствонун озочылдарын, азырал белетеер иште эн артык улусты, ишмекчилердин династиелерин мактап, олорло аңылу туштажулар өткүргени, олорды аңылаганы, макту иштин байрамдарын өткүрери — бу ончозы иштенип турган улусты бийиктеди, оморкодып, улуркадып јат, олордын авторитедин чокумдап јат.

Массово-политический иште партийный организацияларга оос ло көргүзүлү агитациянын ончо бүдүмдерин билгир ле толо тузаланар керек. Ого анчадала беседа-куучындар, политический информациялар, агитбригадалардын көргүзүлү ижи, азырал белетеер өйдө озочылдардын куучындары, олордын эрмек-куучындарын магнитофоннын пленказына бичип алары, эн артык ишчилерге вымпелдер бергени, мактулу иштин флагын көдүргени, «Молния» деп јуучыл листокторды јаландагы

стандардын ла төс усадьбалардын стенелери-
не кадаганы, уткуулду телеграммалар ла
письмолор ийгени кирип јат. Бу мындый иш-
терге социалистический мөрөйдиг айалгазын,
ишке моральный ла материальный стимулдар-
ды јартаганы, экономиянын сурактары, јаан
ла кичинек немеге чеберлү болотоны, техника-
нын калас туруп калганы учун критика, бо-
жодылган брактар ла анайда ок озочыл чене-
мелдерди улус ортодо элбеде таркадары ке-
лижип јат.

Бу мындый өмөлик беседа-куучындарды
өлөң ижи өйдө улус ортодо өткүрери јарабас
деп шүүлтелү кезик улустар бар. Ол беседа-
куучындарды өткүрерге не де чаптык этпей
јат. Бистин көп агитаторлор ло информатор-
лор улусты јаланг ижинен үспей, иштен амы-
раар өйди тузаланып, олардын алдына чы-
гып, јартамалду иштер өткүрет. Улус дезе
олорды сүрекей сонуркап угадылар, олар ан-
чадала коштой иштеп турган звенолордын,
бригадалардын једими керегинде, тўжине иш-
тегенинин результатадын угарга јилбиркеп ја-
дылар. Бу өйдө оларго газеттер кычырып,
партийный организациянын јөптөриле, сов-
хозтын директорынын эмезе колхозтын пред-
седателинин приказтарыла таныштырар.

Көп партийный организациялар кажы ла
кижиле тагынан иштеери јанынан политин-
форматорлорды, агитаторлорды, специалист-
терди билгир тузаланып јадылар. Иште јасты-
ралар эдип турган улусла алдынан башка
беседа-куучындар өткүрзин деп оларго катап-
катап јакылталар берип јат. Кажы ла кижиле
кайралы јоктон алдынан башка иштер өткү-
рерине В. И. Ленин јаан ајару эткен. «Јуун-

дар ла митингтер өткүргени ас,— деп, ол айткан,— личный агитация керек».

Анчадала ишке чыкпай, күндөр божодып тургандарга, иштеги дисциплинаны бузуп, ижине калай болуп турган улуска, аракызактарга качан да килемји жок болорын ајаруга алар. Кандый да шылтак жогынан ишке чыкпаган, күн божоткон, ишке орой келген болзо — андый улусты тургуза ла не анайда кылынып тургандарын јартадар, андый улус ажыра олор хозяйствого кандый коромјылар эткенин чокумдаар, ологго ло андый јан-кылыкту улуска чек јай бербес. Анчадала бу ишти политинформаторлор ло агитаторлор өткүрзе јакшы, не дезе олор звенолордо, бригадаларда улусла кожо иштеп, андагы өдүп турган ајалгаларды ла улусты өскө улустан артык билгилеп јат. Јамылулардан јакылта сакыбай, болуп турган јастыраларды түрген јоголторында олор јаан иженчилү улус болуп јат. Керек болзо, једикпестерди јоголторго агитаторлор ло политинформаторлор колхозтын, совхозтын, партийный организациялардын јамылуларын бу ишке тартып, ол једикпестерди јоголторына чокум јол көргүзип, бар аргаларды тузаланарына ууламји бергилеп јат.

Иштеп турган ла социалистический мөрөй өдүп турган өйдө производственный байлык ченемел јуулар, тузалу инициативтер чыгып, солун баштанкайлар табылар. Бистин агитационно-пропагандистский ийде-күчтерис бойынын от-јалбышту сөстөриле ак-чек иштеген улусты мактап, јангы баштанкайлардын табылганы ла тузалу болгоны керегинде төкпөйчачпай куучындап, озочылдардын ченемелине

јилбўлер ойгозор. Ол ок ۆйдۆ эн артык ченемелди, баштанкайды, табылган эп-сўмелерди ончозын звенолор, бригадалар иште билгир тузаланарын кичеер керек. Озочыл ченемелди пропагандировать эткени ле таркатканы — агитация ла јўрўмди бек колбулу эткени болот, коллективке чокум темдектеп алган керектерле иштеерине јол ачылып јат.

Културунын учреждениелерине база көп иштеерге келижип јат. Мында библиотека-нын, клубтардын ла културунын Тураларынын ишчилеринин тос ижин јаланда иштеп турган улусла өткўрери эн учурлу. Је кезик јерлерде агитколлективтин ижин турумкай болорына ас ајару эдилет, агитбригадалар тосбўй јадылар. Көксуу-Оозы ла Турачак аймактардын районный автоклубтары чек иштегилебей јат, олар керектў ишчилерле комплектовать эдилбеген. Көп сабазында автоклубтын иштеп турган улусы ас, олардын концерт-ойынынын программазы, тематиказы эскирип калган, угаачыларды ла көрөөчилерди бир де јилбиркетпей јат. Бу ок ۆйдۆ кинолекторийлер сўрекей коомой иштегилеп јат.

Малга азырал белетеер ۆйдۆ бастыра массово-политический ишти јурт хозяйствонин ишчилеринин алдында турган задачаны бўдўрерине идеологический ууламјылу өткўрер. Је мынызы агитационный иштин өскө ууламјыларын ундып салатаны эмес. Бу ۆйдۆ анчадала партиянын ла государствонин тыш ла ичјанындагы политиказынын эн учурлу сурактарын јонго јартаар иштер ујан кеминде турбас учурлу, ишкўчиле јаткандарды патриотический ле интернациональный эдип тазыктырары улай ла өдөр. Мында ан-

чадала КПСС-тин XXV съездтин материалдарын, нөкөр Л. И. Брежневтин бу съездке эткен ЦК КПСС-тин Отчетный докладында тургузылган задачаларды албаты-јонго јартап, пропагандировать эдерин аңылу темдектеер керек.

Улусты јаан керектерге көдүрери — ол озо ло баштап олоор керегинде килемји салганы, ижи ле бытовое јанынан јакшы эдерге кичеенгени болот. Бого ончозы кирет, темдектезе: јаландардагы стандарды јакшы оборудовать эткени, бир јерден бир јерге көчүретен вагончиктерди өйинде тургузатаны, изүү ашкурсак, јаланда иштеп турган улуска өйинде газет, журналдар јетирери, эн керектүү товарларла јеткилдеери, су-кадыкты кичееп корыыры ла амыраш-тыштанышты культурно өткүрери. Бу тужында јаланга чыккан улус килемјини, најызынын болужын билип, ишке үстүгип, бойынын ченемелин билгир тузаланарына кычырат.

Айдарда, өрөги айдылган иш — азыралды өйинде ле бийик качеству белетееринин, планды јетире ле ажыра бүдүреринин, социалистический молјуны учына јетиреринин, бешјылдыктын баштапкы јылында мал-ашты јакшы кыштадарынын төс задачалары болуп јат. Бу эмди коркушту јаан учурлу керектер болуп јат, не дезе, тургуза өйдө Советский Союзтын Коммунистический партиязынын XXV съездинин исторический јөптөрин жүрүмде бүдүреринин эн каруулу јаан иштери өдүп јат.

ЈААН УЧУРЛУ ИШ

Туулу Алтайдын мал өскүрөөчилеринин алдына онынчы бешжылдыкта јаан ла каруулу задачалар тургузылган. Олор мал өскүреринде зооветеринарный науканын жаңы једимдерин ле озочылдардын ченемелин тузаланып, бойлорынын эрчимдү ижиле малдан алар продукталарды: этти, сүтти, түкти, аннын мүүзин ле өскөлөрин де көптөдөр пландарды ла молјуларды бүдүрер ле ажыра бүдүрер учурлу.

Бу задачаларды бүдүрерге общественный малдын тоозын көптөдөр, угын јарандырар, продуктивностын бийиктедер керек. Бастыра бу иштер элден озо колхозтордогы ла совхозтордогы общественный мал ток азыралла артыкташтыра јеткилделгенинен камаанду болоры јарт.

Онын учун областьтын партийный организациязы общественный малды, анайда ок колхозчылардын ла совхозтордын ишмекчилеринин бойлорындагы малды керектү азыралла јеткилдеери јанынан јаан иштер өткүрип баштады.

Элден озо чабып алгадый ончо јерлердин өлөгин чабала, јууп обоолоп алар. Ого үзее-ри сенажты, моноазыралды, силосты, көп витаминдерлү өлөң-кулурды, малга азырал эдер

ашты көптөдө белетеп алар керек. Аштын, үрендеген жаңгыс жылдык ла көп жылдык өлөн-нин түжүмин, жерлик өлөн чабар жалаңдардын, малдын одорлорынын түжүмин бийиктедер керек.

Иштин чындыйын бастыра аргаларла жарандылары керегинде партиянын кычырузын областын журт хозяйствозынын ишчилерин жараттылар. Бийик чындыйлу иш анчадала малдын азыралыла колбулу иштерде тын керектү. Малга жулукту, витаминду, комби-азыралдарды белетеерде, оны чеберлеерде, малга жидирерге белетеерде ток болор чындыйын жылытпайтаны жаан учурлу.

Туулу Алтай бойынын ар-бүткениле жүзүн-жүүр зоналарлу. Онын учун журтхозяйствонный производствоны төзөөри көп күчтерге учурап жат. Мындый айалгада бис журт хозяйстводо иштерди бийик једимдү эдип алары јанынан, анчадала общественный малга ток ло тойу азыралды артыкташтыра эдип алары јанынан бастыра бар аргаларды јетире тузаланбай јадыс деп јартын айдар керек.

Бисте јер ижинин, чабын јерлерди ле одорлорды тузаланып турганынын культуразы јабыс. Онын учун јеринин кыртыжы түп-түгей, јаңгыс өзөктө коштой турган хозяйстволордын кыралап өскүрген ажынын ла азырал культураларынын түжүми өрөлү-төмөндү, обоолоп алган өлөни көптү-асту болуп јат. Журтхозяйствонный культураларды кыралап өскүреринде, өлөн лө силос, малдын өскө дө азыралын белетееринде јаңы технологияны тузаланары элбеде таркабай туру. Сугаргадый көп јалаңдарды сугарбай турганынан, үрен эдер ашты, көп јыл өзөр өлөндөрдин

үренин кичееп өскүрбей, өтөкти ле минеральный удобрениелерди коомой тузаланып турганынан улам бис азыралды (ашты, ашбобовый культураларды, өлөңди ле өскөлөрүн де) жетире албай жадыс.

Ол једикпес-тутактар биске кезик јут-јулакай болгон јылдарда мал кыштай јиирине јеткедий азырал белетеер арга бербей туру. Азырал ас болгонынан улам мал коомой кыштап, арыктап, продуктивносты жабызап, кышты чыгып болбой, өлүп те јат. Оныла колбой госуударствого эт, сүт, түк табыштырар пландар ла молјулар бүдүрери јаан чочыдуда болуп турат.

Былтыр общественный малга азыралды көптөдө белетеп алган, кышка ончо јанынан јакшы белетенген колхозтор ло совхозтор малын кыштан јакшы чыгардылар. Је оныла коштой областта көп хозяйстволор былтыр малга азырал эдерине керектү ајару этпегенинен улам олардын малы кыштан коомой чыктылар.

Мындый једикпес-тутактар быјыл болбос учурлу. Колхозтордын ла совхозтордын башкараачы ишчилери ле специалисттери, баштамы, партийный организациялар общественный малга азырал белетеер ишти сүреен чике төзөөр, кыралап өскүрген ашты, азырал культураларды кичееп өскүреле, јылыйтпай јуунadyп алар, чапкадый кажы ла тилим јердин өлөңин чабып, обоолоп алар, сенажты, өлөңнин кулурын, силосты јеткил белетеп алар аргаларды бастыразын тузаланар учурлу. Удобрениелерди, техниканы билгир тузаланар керек.

Областьта көп јерлерди сугарары керектү.

Андый јерлерди бастыра аргаларла элбедер керек. Кош-Агаш аймактын колхозторынын ченемелиле кыраларды јанмырладып сугарар машиналарды тўнде де иштедер. Кыралар ла өлөң чабар јаландарды сугарган улуска, тўжўмнен көрө, үзеери төлөп јилбиркедерге јараар. Эмештен јаш јааганыла болорзынарга јарабас. Кадын ла Урсул ичинде, Кан-Чараста, Оймон ичинде јердин кыртыжында чык ас. Курайда, Чуйдын чөлдөринде чык чек јок. Онын учун аңылу машиналарды тузаланып, андый јерлерди үч-төрт катаптаң ас эмес јанмырлардар.

Бистин областта анайда јанмырладатан 20 мун гектар јер бар. Бүгүңги күнге јетире јанмырлатканы 17 мун гектар. 3,5 мун гектар јерди экинчи катап јанмырлаткан.

Быјыл бистин областта јас јалан ижин өткүретен пландарды өскөртип ийди. Кезик јерлерде өлөң эрте өзө берди, кезик јерлерде јаскы соок күндер өлөңнин өзүмин тутты. Онын учун јерлик өлөңди чабарын өйинен өткүрерге јарабас. Өлөң када берзе, ток азырал болор чыңдыйы јылыйар. Областын тўндүктеги аймактарында, темдектезе, Турачакта, Маймада кезик јерлердин өлөңин эрте јуунадып обоолойло, јажанды малга тепсетпей, орой күскиде база катап чабала, јууп, обоолоп алар керек.

Кезик аймактардын ла хозяйстволордын башкараачылары јаландардын өлөңи өзөрин сакып, өлөң ижин баштабай отурадылар. Ол ок өйдө көрзө, кобы-јиктерде, аралдардын ортозында актарда, арка јерлерде, агаш аразында, сууларды јараттай колчалгыла чапкандый өлөң курлаага једип калган. Эмеш ле

турза, ол өлөң жыгылар, булгалар, серпле де кезер арга жок болор.

Чын, азырал эдер ишти механизировать эдер керек. Андый азыралдын баазы жабыс. Же машина, техника тузаланып болбос жерлердин өлөңин колло кыйалта жок алар керек.

Бүгүңги күнде бастыра ийде-күчти, техниканы, улусты өлөң эдерине, өскө дө жулуктула витаминду азырал белетеерине ууландырганыла коштой, аш жуунадарына база белетенер керек. Аштын ла өскө дө культуралардын түжүмин жуунадар иштин чокум планы, кем нени эдери, техниканы тузаланары озолондыра јарт болор учурлу. Механизированный отрядтар төзөөр, механизаторлор эки смена иштеерин пландаар керек. Элден озо аш жуунадар техника јакшы јазалду болор, оноң јалан ижи башталза, технический болуш јетирерин, диспетчерский ишти төзөөр керек.

Қажы ла хозјайстводо, аймакта кер-мар јут боло бергедий болзо, азырал белетеер, аш жуунадар ишти токтотпой өткүретен бойлорынын ченемели ле аргалары бар. Кандый ла айалгада иш токтобос учурлу деген ээжиле иштеп, бойлорына алган социалистический молјуларды бүдүргени коммунисттердин, специалисттердин ле башкараачы ишчилердин эрчимдү ижин, идейный бийик кеминде болгонын керелеер.

Бистин область быјыл общественный малга 165 мун тонна өлөң, 70 мун тонна сенаж, 32,3 мун тонна моноазырал, 6,1 мун тонна өлөңнин витаминдү кулурын, 279 мун тонна силос ло 50 мун тонна малга азырал аш белетеп алар планду. Бу планы бүдүрерин ле

өскө дө азыралды үребей кичеери јаан каруулу иш болуп јат. Областьта быјыл кажызы ла 10 мун тонна аш корыйтан јангы 32 площадка эдилер, кажызы ла 14 мун тоннадан силос эмезе сенаж салатан, ичин ағылап јазаган јангы 18 траншея јазалар, силос салып турган эски траншеяларды јангыртып јазаар.

Кышкыда өлөңди тартып јылыйтпаска, јайгыда јууган өлөңди мал кыштайтан турлуларга көптөдө тартып, обослоп алганы тузалу. Анайып, кышкы фермалардын јанына 100 мун тоннадан ас эмес өлөң тартып обоолооры пландалган.

Күскиде соккон аш тартатан машиналардын 80 проценти белен болор учурлу. Ашты јуунадарында, автомашиналарды ла тракторлорды тузаланарында бригадный эп-сүмени тузаланар. Кажы ла аймакта транспортты башкарар штаб төзөлөр, автомашиналар иштейтен графиктер тургузылар.

Область бойын аштын ла көпјылдык өлөңнин үрениле јеткилдеерге ағылу кыралар көстөйлө, олардын түжүмин башка јуунадып, үренге артырар учурлу. Эмди өлөңнин витаминду кулурын ла гранулдар белетейтен бастыра агрегаттарды тургуза ла иштедерине ағылу ајару эдер керек.

Бүгүңги күндеги база бир јаан учурлу иш— кыраларды одооры, сугарары, кичеери. Пропашной культураларды: кукурузаны ла күнкузукты эки катап, чыкту јерлерди үч катап одоор ло минеральный удобрениелерле азыраар, мажакту аштын кыраларына гербицидтер ле химический средстволор тузаланар керек.

Общественный малга азырал белетеер ле ашты ла өскө дө культуралардын түжүмин јуунадар ишти тзөмөлдү ле бийик кеминде өткүрерин јеткилдеерге, јаланг ижинде турушкан улустын ортодо политический агитацияны өткүрер улусты көптөдөр, 127 партийный, 96 партийно-комсомольский группалар тзөөр.

Партийный комитеттер, баштамы партийный организациялар, профорганизациялар бригадалардын, звенолордын, аш јуунадып турган агрегаттардын, колхозтордын ла совхозтордын ортодо социалистический мөрөйді элбеде тзөйлө, күнүн сайын башкарап учурлу. Социалистический молјуларды ла мөрөйдің ээжилерин чокумдап тургузала, элбеде шүүжип јөптөгөн кийнинде кажы ла ишчиге јетирип, јартап айдып берер керек. Совхозтын эмезе колхозтын тос јуртында, кажы ла отделениеде эмезе фермада көргүзүлердин доскозын кееркеде јазайла, ого иштинг итогторын мөрөйлөжип тургандардын једимдерин улай ла бичип көргүзип турар, јуучыл листоктор, стенгазеттер, «молниялар», бюллетеньдер чыгарылып турар учурлу.

Јурттагы партийный организациялар албаты-калыкты турган задачаларды јенүлү бүдүрерине көдүрерин, улустын творческий баштанкайын ойгозоры јанынан көп ченемел јууп алгандар. Ол ченемелди тузаланып, областьтын коммунисттери онынчы бешјылдыктын баштапкы јылынын пландарын ла молјуларын ажыра бүдүрерине ишкүчиле јаткандарды көдүреринде аланзу јок.

Ю. Сребрянский

АЛДЫСТА ЈААН КАМПАНИЯ

Общественный малга ток-тойу азырал белетеерининг бир јаан бөлүги — јаскы кыра ижи — аймакта јенүлү өтти. Майма аймакта јурт хозјайствонунг ишчилери эмди кыралаган культураларды өлөн-чөптөн арутап, кичееп турулар. Бийик түжүмдү силосный ла өлөн эдер культуралар өскүрип, јуунадары малга көп лө чындыйы бийик азырал белетеп аларынын јаан аргазы болуп јат.

Бу күндерде бистинг хозјайстволор јаан каруулу кампанияны — өлөн ижин баштап ийдилер. Башталып јаткан өй — азырал белетеерининг кидим өйи. Јербойындагы партийный организациялар, хозјайстволордын башкараачылары, специалисттер бу ишке ончо јанынанг тыгыда белетенип алгандар.

Бис эмди өлөн ижин көндүктирип тура, КПСС-тинг XXV съездинде нөк. Л. И. Брежневтин: «Мал ижин өрө көдүрерининг төзөлгөзинде азырал белетеери артып јатканын база катап ағылап темдектеерге турум» деп айткан јакылтазыла башкарынып јадыс.

Партийный, профсоюзный ла комсомольский организациялар азырал белетееринде иштеер техниканы ажындыра јазап, ремонттоп аларына, иштин чокум планын тургузарына јаан ајару эткен.

КПСС-тинг райкомынын бюрозы бу јуукта

азырал белетеер, общественный малды келер кыштан јенүлү чыгарар суракты шүүжип көргөн. Бюродо турушкандар аймактын кезик хозяйстволоры бу јаан учурлу кампанияга ујан белетенген деп темдектедилер.

Је андый да болзо, аймактын кезик хозяйстволорынын, анчадала Чойдогы совхозтын, Маймадагы аңылу хозяйствозынын, јуртхозяйственный ченемел көргүзер станциянын ишчилери, механизаторлоры бар техниканы, машиналарды чындый белетеп алала, бу ишти тӱзӱмӱлдӱ баштадылар.

Совхозтордын ишмекчилери, специалисттери ӱлӱн, силос белетеер иштердин алдында текши јуун јуугылап, бойлорына чокум, јаан молјулар алдылар. Ыныргыдагы совхозтын коллективинин алдына онын директоры Вячеслав Николаевич Чеканцев куучын айдып, бӱдӱретен иштерди чокумдады.

Партиянын райкомынын бюрозынын јӱби аайынча Чойдогы совхозто механизированный ӱч отряд, ӱч звено, сенаж ла моноазырал белетееринде тӱрт звено иштеери темдектелген. Ыныргыдагы ишмекчи коллективте машиналарды, техниканы јаантайын кичееп, ремонттоп турар звено тӱзӱлгӱн. Андый звеного ченемелдӱ механизаторлор, специалисттер кирип јат.

Ыныргыдагы совхозко тын болушты аймактын ла городтын ишкӱчиле јаткандары јетиргилейт. Хозяйствонын башкараачылары келген улусты ишле, тудунар-кабынар немелерле јеткилдеерин јакшы тӱзӱгӱн деп темдектеер керек. Онын да учун озор јилбиркеп иштегилейт.

«Веселый» рудниктин коммунисттери пар-

тийный жуунда Ыныргыдагы совхозко быжыл кандый болуш жетирерин шүүжип көрөлө, чокум жөп жарадып алгандар.

Журтхозяйственный ченемел көргүзер станцияда өлөнгөн витаминду кулур белетеери үч сменала иштеер. Хозяйстводо бастыра иштер механизмдердин, техниканын күчиле өткүрлер. Белетелген азыралдын алатан процентин кышкы турлуларга эрте күсте тартып салар деп пландалган.

Аймактын хозяйстволоры өлөнгөн витаминду кулур белетеери жанынан ас эмес ченемелдү. Бу азырал ток-тойузы аайынча тегин өлөнгөн чик жок артык болуп жат.

Партийный организациялардын, политинформаторлордын, агитаторлордын алдында турган жаан задача сенажты, өлөнгнн кулурын, моноазыралды, жут-жулакай күндерде өлөнди кургадып жуур эп-аргаларла журт ишчилерди таныштырып, жартаары болор учурлу.

Партийный организациялар политический иште КПСС-тин XXV съездинин материалдары ла анда жарадылган жөптөриле, КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызынын нөкөр Л. И. Брежневтин Москвада Лихачев-тын адыла адалган автозаводтын ишмекчилеринин алдына айткан куучыныла, «1976 жылда ашты жуунадарын, журтхозяйственный продукталардын заготовкаларын ла азырал белетеери жанынан иштерди жегүлү өткүрери керегинде» КПСС-тин Төс Комитединин ле СССР-дин Министрлеринин Совединин жөбиле башкарынар учурлу. Ол жөптө кату ла жулукту азыралды белетеери аайынча чокум иштер темдектелген.

Азырал белетеер улусты культурный жаны-

нан јеткилдеерине агитбригадалар атанар. Олордын бүдүретен ижинин пландарын партиянын райкомы ла аймакисполкомнын култура бөлүги јөптөп койгон. Културанын Билүлүдеги јурт туразынын, Каракокшодогы агитбригадалары кажы ла звеного јүрүп, концерт-ойындар көргүзер.

Аймактын ишкүчиле јаткандары онынчы бешјылдыктын баштапкы жылында ла келер жылдарда общественный малга ток-тойу азырал белетеп алар јаан амадулу. Партийный, советский организациялар, совхозтордын башкараачылары ла специалисттери, бастыра ишкүчиле јаткандары бу јаан задачаны јарт билип, ого ууландыра бар аргаларды ууландыргылайт.

Малга азырал белетеер иш кидим көндүге берди. Оны өйлү-өйинде, чындый өткүрери јаан учурлу керек болуп јат. Мында анчадала техниканы, механизмдерди толо тузаланарын ајарудан чыгарбас керек. Öткөн жылдарда азырал белетеер иштерде јакшынак ченемелди Паспаулдагы ферманын механизированный звенозы (звеньеводы нөкөр Долгов П. С.), Карымдагы совхозтон Н. Н. Печериннин, ОПХ-дан И. П. Якушевин, Подгорновский совхозтон Г. А. Копытиннин башкарып турган звенолары јууп алгандар. Бу коллективтер өткөн жылда план-јакылталарды 120 проценттен ажыра бүдүргендер.

Л. Сафронова

БИРЛИК ПОЛИТКУН

«Государствонунг ийдези албаты-јоннын ак-чек көрүм-шүүлтезинде. Ол качан албаты-јон ончозын билер, ончозын шүүп көрөр аргалу, кандый ла керекти ак-чек санаалу бүдүрип турган тушта ийделү болор».

(В. И. Ленин).

Ич ле тыш јанындагы политикадагы сурактарды, төс лө јербойындагы партийный ла государственный органдардын јөптөрин күнүн сайын јартаарына, орооннын алдына тургузылган задачаларды ла ол задачалар канайда бүдүп турганы керегинде албаты-калыкка јетирип турарына Советский государство төзөлгөнине ле ала партия ајару эдип јат. Ончо керектерди билип турары (информированность) советский улус партияны күреелей бек турарын там ла тыгыдып јат.

«Бистинг кыйалта јоктон бүдүретен керегис Лениннинг кереес јакылталарын јүрүмде там ла толо бүдүрери болуп јат, ончо ишмекчилер, колхозчылар, интеллигенция партиянын экономический политиказын бүдүрери учун ак-чек санаалу тартыжаачылар болорына једип алары, олар государственный улус болуп јүрерин ле иштеерин јеткилдеп, бойлорынын эп-аргаларын, баштанкайын, хозяйственный эп-сүмезин толо ачып тузаланарын јеткилдеери болуп јат» — деп, нөкөр Л. И. Брежнев айткан. (Ленинским курсом. 3 т., 273—274 стр.).

Эмдиги өйдө партийный организациялардын бастыра идейно-таскадулу иштери пар-

тиянын XXV съездинин материалдарын јартаарына ууландырылып јат. Съездтин идеяларын кажы ла советский кижиге јетирери — партийный активисттердин кыйалта јоктон бүүретен күндүлү кереги.

Партиянын идеологический ижинде тын ийделү эп-арга—элбек јонго јетиретен массовый информированиени ле пропаганданын средстволоры: газеттер, журналдар, радио ло телевидение. Олорло коштой партийный организациялар сөслө айдар информированиени тыгыдарына, ишкүчиле јаткандардын алдына партийный, советский ле хозяйственный ишчилер, партийный комитеттердин докладчиктери, политинформаторлор, агитаторлор, лекторлор куучын айдарына јаан ајару јетирет. Идеологический салтар јетирер кажы ла эп-аргада бойынын аңылу башказы, сүмези, бүүдүм-кебери бар. Је ол бастыра эп-аргалар бириктире өткүрилер, бирлик политический јетирүде бой-бойын јөмөп турар учурлу. Бу иштерди анайда өткүргени элбек калык-јонго күнүг ле салтарын јетирип турар, олорды коммунистический күүн-тапту эдип тазыктырар, партиянын тургускан задачаларын бүүрерине көдүрер арга берер.

Бу јаан учурлу задачаларды бүүреринде областной партийный организация бир канча ченемел јууп алган. Темдектеп айтса, ишкүчиле јаткандарга иштеп турган коллективтерде ле јаткан јеринде сөслө айдар политический информирование эдер эп-аргалардын бирүзи бирлик политкүндер боло берди. Андый күндер партиянын крайкомынын јөби аайынча кажы ла айдын үчинчи четвергинде өткүрилет.

Областыг ишкүчиле јаткандарын информировать эдер ишти партиянын областной, районный комитеттеринин, парткомдордын ла баштамы партийный организациялардын агитмассовый иш аайынча активисттери өткүргилейт.

Бүгүнгү күнге јетире областыга алты политкүн өткүрилген, эмди бүдүрген иштердин бир кезек итогторын көргөдий арга бар. Бирлик политкүндөр мындый темаларла өткүрилген: 1975 јылда 20 ноябрьда өткөн политкүн «СССР-дин албаты-хозяйствозын 1976—1980 јылдарда өскүреринин төс ууламјылары керегинде» КПСС-тин XXV съездине КПСС-тин Төс Комитединин Проегин шүўжип көрөрине учурлалган. Экинчизинде — 1975 ј., декабрь — КПСС-тин Төс Комитединин декабрьский Пленумынын, СССР-дин Верховный Советинин IV сессиязынын, областной отчетно-выборный партийный конференциянын итогторы көрүлген. Үчинчизи — 1976 ј., январь — «Общественный мал ижине — күнүн сайын килемји» деп темага учурлалган. «Јер ижинин культуразы — азыралдын бек базазынын төзөлгөзи» деп сурак 1976 јылда 19 февральда өткөн политкүнде көрүлген.

Бистин орооннын ла телекейдин бастыра прогрессивный албаты-калыгынын јадын-јүрүминде јаан учурлу керек Советский Союз-тын Коммунистический партиязынын XXV съезди болды. Советский коммунисттердин бу форумынын итогторы 1976 јылда 18 мартта өткөн бирлик политкүнде тургузылып, шүўжилген.

Онын кийниндеги политкүндөр (15 апрельде — «Строительствоны чындый, түрген, кы-

берет. Агитациянын активисти ончо учуралдарда ачык-јарык ла јуук најы, јакшы эп-сүме айдаачы болуп јат. Оныла улус санаа-шүүлтезин угу жар, јилбиркедип турган сурактын аайына чыгар аргалу, активист анайда ок јадын-јүрүмде болуп турган јүзүн-башка керектер аайынча чын түп-шүүлте эдерине болужын јетирет. Андый јилбиркедүлү активисттердин, КПСС-тин XXV съездинин документтерин ле материалдарын билгир јартаачылар деп, бойлорын М. К. Зиятдинов, Д. И. Табаев, В. А. Карманов, И. Е. Муканов, С. С. Тюхтенов, П. Е. Тадыев ле өскө дө нөкөрлөр көргүстилер. Олор куучын-беседаларында КПСС-тин XXV съезди јараткан СССР-дин албаты-хозяйствозын 1976—1980 жылдарда өскүреринин төс ууламјыларынын амадуларын ла учурын билгир ле чокум јартап, тургузылган задачаларды бүдүреринде угаачыларды акту бойынын јөмөлтөзин көптөдөрине ууландырып, улусты јакшы ла арбынду иш бүдүрер күүндү эдип үредип, таскадып турулар.

Мында анчадала јаан салтарды төс јерден келген ле јербойындагы материалдарды колбоп өткүрген беседалар, куучындар јетирип јат деп, практика көргүсти. Текшисоюзный информацияны ишмекчи коллективтин јадын-јүрүмиле, онын задачаларыла колбоштыра өткүрген тушта ол јилбүлү ле албатыга јуук болоры јарт. Шак анайда өткүрген иш В. И. Лениннин «јербойындагы ла кандый да јаан эмес суракты социализмле, политический тартыжула колбоштырар» деген некелтезине келижер аргалу.

Партиянын обкомы бу задачаларла башка-

рынып, бойынын бөлүктөри (отделдери) лекторский группа ажыра кажы ла политкүн-ге лекторлорго ло докладчиктерге керектү материалдар белетеп, оныла бирлик политкүннөң эки-үч күн озо оларды инструктивный совещаниеде (жуундарда) таныштырып јат.

Је политкүндөрдө өткүрөринде јакшы керектерле коштой бир кезек једикпес-тутактар бары, олар сөслө айдар информированиенин бу бүдүм-кеберинин өдүнгизин јабызадып турганы јарталды. Бирлик политкүндө јурттарда јаңыс ла аймактардын ла областьтын активнин чыгартылу улусы куучын айдып турган учуралдар бар, јербойындагы идеологический ишчилер: агитаторлор, политинформаторлор, пропагандисттер дезе бу иштең туура артып калат.

Сөслө айдар политический информированиеде аудиториянын јилбүзин, профессиональный ла јажы аайынча аңылу башказын ылгап, келиштире бириктирип (дифференцировать эдип), андый аргаларды толо тузаланганы анчадала јаан учурлу болгоны текши јарт. Је андый дифференциация јаантайын өткүрилип туру деп айдарга болбос.

Агитация салтарлу болорына эткен килемји анайда ок андый ишти өйлү-өйинен кыйышпай өткүрөрине ајару эдерин некеп јат. Је кезик јерлерде бу ээжи бузулып турат. Бирлик политкүн өткүрөр күндө хозяйстволордын башкараачылары парткомнын заседаниезин, активтин жуунын эмезе база кандый бир иш өткүрөрин темдектеп, ас эмес учуралдарда политкүндө үзүп јадылар. Мынайда эдерге јарабазы јарт, ненин учун дезе, ол өткүрип турган иштин тузазын јабызадып јат.

Онын учун КПСС-тин райкомдоры, парткомдор, баштамы партийный организациялар политический информированиени кыйалта жоктон жарандырар, бирлик политкүнди темдектелген өйинде ле кыйа баспай өткүрерин төзөөр учурлу. Бу ончозы ишкүчиле жаткандардын политический ле иштеги эрчимин тынгыдарына ууландырылган бастыра агитационно-массовый ишке жакшынак салтарын жетирип, албаты-жонды КПСС-тин XXV съездинин тургускан задачаларын жеңүлү бүдүрерине көдүрип жат.

Н. Модоров

мазында чокумдалганын партиянын XXV съезди жараткан.

Јуу-јепселди астадары јанынан сурак озо ло баштап Нациялардын Лигиязында шүү-жилген. Ол сурак аайынча көп жылдардын туркунына Бириккен Нациялардын Организа-циязы, онын жүзүн-базын комитеттери ле ко-миссиялары иштейт. Јуу-јепселди астадары јанынан тартыжуны Советский Союз баш-карат.

1955 жылда СССР-дин Верховный Соведа НАТО-нын армиязы ла Күнбадыш Германия јуу-јепселин тынгытканы керегинде күнбадыш башкарулардын албатыларына ла парламент-терине ајару эткен. Ол тужында Советский башкару атомный ла водородный мылтык-јеп-селдин артыгын (запасын) јоголтсын, анайда ок јуунын ийде-күчтерин тынгытпас ла олорго акча чыгымдаарын көптөтпөс деп некеген.

Советский Союз 1955 жылдын 10 майында бар јуу-јепселдин үчинчи үлүзин астадып, ядерный јуу-јепселди токтотсын деп элбек программа тургускан. Анайып Күнбадыш ороондорло јөптөжүлер башталарда, ол јөп-төжүлер бу ок ороондордын бойларынын јөп-синбеген бурузыла токтоп калган.

Анайда ок Күнбадыштагы ороондор јуу-јет-кер јок јадары керегинде текшиевропейский договор тургузарынан мойноп, НАТО-го Күн-бадыш Германияны тартып алдылар. Ол өйдө Амыр-Энчүнинг Бастырателекейлик Соведа атомный јууга белетенип тургандарга удур 660 млн. кижиге кол салдырган.

1956 жылдын ноябрь айында Нациялардын Бириккен Организациязынын (ООН-нын) XI-чи сессиязында СССР јуу-јепселдерди ас-

тадары керегинде катап ла бойынын планын тургусты. Je США ойто ло планын јөптөөринде буудак этти.

Мынын кийинде Советский Союз бойынын черүзин төрт катап аstatкан. Онын учун бистинг черүнин тоозы 1960 жылда 2400 мунга астаган. СССР анайда ок Финляндияда ла Порт-Артурдагы јуучыл турлуларын база јоголткон. Румыниядагы турган черүни чек чыгарала, ГДР ла Венгриядагы черүнин тоозын база аstatкан.

Советский јерде атомный ла водородный јуу-јепселдердин кандыйын да ченеерин токтодор деп СССР-дин Верховный Совети 31 мартта 1958 жылда јөп чыгарган. Айдарда, СССР ядерный мылтык-јепселди эдип баштаарын токтодорго санаган. Je США оны ченеерин токтотпогон. Андый айалга болордо, СССР ядерный јуу-јепселди ойто катап ченеп баштаган.

Ого коштой социалистический ороондордон Польша ла ЧССР атомный јуу-јепсел јок болор јерлерди (безатомный зоналарды) анылаары керегинде база эрмек эткендер.

1959 жылда Советский башкару катап ла јуу-јепселди токтодоры келтейинен бойынын программазын чыгарган. Онын баштапкы бөлүгинде военный ийде-күчтерди астадары болгон; экинчизинде дезе ядерный мылтык-јепселди јоголторы болгон. Военный керектерге средстволор чыгымдаарын токтодор, онын ордына албатыдан налог аларын јабызадар, оны экономиканы өскүрерине тузаланар. Јуу-јепселдерди јоголторы јанынан јөптөп алган мероприятиелерди жүрүмде бүдүрерине болуп,

гышта өткүрип турган кылыктары коомой салтарын јетирерден маат јок.

Бастыра ороондордын төс ајарузында јуу-јепселдерди текши ле учына јетире токтодоры болуп јат. Амыр-энчүни корыыры келтейинен Советский Комитеттин кычырузы аайынча Стокгольмдо кол саларынын кампаниязы эрчимдү иштеген. Городтын ла јурттын ишмекчилери, эр ле үй улустар, јашөскүрим, кажы ла кижии јуу ачыларына удур а бойынын ийде-күчин берип, аңылу иштер өткүрип јат. Амыр-энчү учун тартыжаачылардын тсоозына элбек албаты-калыкты тартып алатаны телекейлик албатынын тургуза жүрүминде сүрекей јаан ла милитаризмнин ле империализмнин каршулу ийде-күчине јол бербейтен бек куйак болуп јат.

Телекейлик уур-күч айалганы јымжадарга болуп, эмди де көп керектер бүдүрер керек. КПСС-тин Төс Комитединин ле Советский башкарунын бастыра бар-јок күчи андый амадуга салынат. Андый амадуларды бистин Төрөлистин кажы ла ишчизи, ак-чек санаалу бастыра албаты күүнзейт. Јер-телекейдин үс-тинде тенгери качан да амыр ла ару турзын!

С. Николаев

XXV СЪЕЗД ТЫШ JAНЫНДАГЫ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ КОЛБУЛАРДЫ ӨСКҮРЕРИ КЕРЕГИНДЕ

Төс хозяйственный сурактардын ортозында тыш јанындагы колбуларды өскүрер сурактын учуры там ла јаанап туру. Олорды элбедери ле теренжидери јанынан партиянын өткүрип турган јолы јаан политический ле экономический шылтактарга төзөлгөлөнип јат. Экономиканы бириктире өскүреринин (интеграциянын) јолында социализмнин ороондорынын најылыгынын ийде-күчи ле бирлиги тынгыйт. Өзүп турган ороондорло өмөлөжиш иштегени олордын экономикасын ла общественный жүрүмин озочыл төзөлгөлөр аайынча өскөртө төзөөрин јенилтип јат. Калганчызында, капиталистический госуларстволорло экономический ле научно-технический колбулар өткүргени амыр-энчү коштой турар политиканын материальный төзөлгөзин тынгыдып ла элбедип турат.

Бистинг орооныс тыш јанындагы экономический колбулар берип турган једимдерди хозяйственный задачаларды јенүлү бүдүрерине ле өйди кыскартып аларына, производствонин арбынду болорын бийиктедерине, науканын ла техниканын ичкери өзүмин түргендедерине эрчимдү тузаланат.

1975 јылда Советский Союзтын тыш јанындагы садузынын обороды 50,7 миллиард сал-

ковой болгон. Онынчы бешјылдыкта ол үзее-ри 30—35 процентке өзүп калар.

Тыш јанындагы ~~сз~~ауда социалистический ороондор тös јерде тургулап јат. Олорло товарооборот Советский Союзтын бастыра товарообородынын 50 проценти болуп јат. СССР социализмнин ороондорында предприятиелер тударына јаан технико-экономический болуш јетирет. Бастыразы 2018 объект тудулып ла јангырта тудулып јат, ол тоодо 239 электростанция, кара ла өндү металлургиянын 183 предприятиези, таш көмүр казар промышленностьтын — 56, химический ле нефть иштеп кубулар промышленностьтын — 172, машиналар эдеринин — 213, транспорттын ла связьтын — 206, јурт хозяйствонын 201 объекти. 1975 јыл башталар алдында 1416 объект ишке табыштырылган.

Советский Союз анайда ок карындаштык ороондорды одырула, сырьело јеткилдеп, олорго технический документациязын берип јат. Экинчи јанынан, биске социалистический ороондордон товарлардын келижи тынгыган. Ол ороондор кредиттер аайынча төлүзин биске төлөп береле, бисти јилбиркедип турган объекттер тударына эмди биске кредиттер бергилеп јат. Бүткүлинче алгажын, эквивалентный (тен праволу) өмөлик өткүрилет.

«СССР-дин албаты хозяйствозын 1976—1980 јылдарда өскүреринин Тös ууламјыларында» бой-бойларына астамду болорынын ла нөкөрлик болуштын төзөлгөзи аайынча социалистический ороондорло экономический ле научно-технический өмөлик ишти ончо аргаларла элбедери ле теренжидери, социалистический экономический интеграциянын Комп-

кредит акчаларла јаан болуш јетиргенис, а эмди дезе Египеттин башкартузы он јаны дөөн баштанган. Је мынызы Египетке бек ай-алга төзөөр деп айдары аланзулу ла неме.

Тын өзүмдү капиталистический ороондорло саду СССР-дин тыш јанындагы садузынын үчинчи ууламјызы болуп јат. 1970 јылда капиталистический ороондорло товарооборот 4 миллиард 600 миллион салковой болгон болзо, 1975 јылда 16 миллиард болгон. Анайып, беш јылдын туркунына товарооборот 4 катапка көптөгөн.

Эмди садунын јанжыккан кеберлеринен јангы, производственный, кооперативный кеберлерине, объекттерди өмөлөжип тударына, ол тоодо компенсационный төзөлгө аайынча тударына көчкөни јаан учурлу. Бу өйдө бистинг орооныстын јеринде көп предприятиелер компенсационный ээжилер аайынча тудулып јат. Бис капиталистический ороондордон кредитке садып алган заводтор ло фабрикалар тудулар ла ишке табыштырылар. Бис дезе кредиттер учун ол заводтор ло фабрикалар эдип чыгаратан продукцияла төлөп турарыс. Албаты хозяйствонын объекттерин анайып тудары КПСС-тин XXV съездинде нөкөр Брежневтин докладындагы шүүлтеле јаркынду көргүзилген: иштин телекейлик бөлинижи биске кожулта аргаларды ишке ууландырар өйди кыскартар иштин бийик арбынына једер, научно-технический ичкери өзүмди түргендер арга берет. Шак мынызы дезе биске онынчы бешјылдыкты бүдүрерге болужар.

Компенсационный јөптөжүлердин элбек өзүми ол јөптөжүлерди бүдүреринде туружып турган бастыра организациялар, јангыс ла

СТРОИТЕЛЬНЫЙ ИШТЕРДИ ЈАРАНДЫРАР

Тогузынчы бешјылдыкта бистинг область-тын албаты хозайствозын өскүрерине 180 млн. салковойго шыдар капиталный вложениелер берилген. Областьтын строителъде-ри 163,7 млн. салковойго, ол тоодо јурт хозай-стводо 66 млн. салковойго турар объекттер тудуп берген. Беш јылдын туркунына капи-тальный строителъствонын кеми 1,4 катапка, јурт хозайстводо 1,7 катапка элбеген. Строи-тельно-монтажный иштердин кеми јылдын сайын 5 процентке көптөгөн.

Областьта анчадала јаан иш улус јадар ту-ралар тударында бүткен: беш јылдын турку-нына областьтын ишкүчиле јаткандары тек-ши кеми 180 мун кв. метр туралар алган (ол кире улус јадар туралар јетинчи ле сегизин-чи бешјылдыктын туркунына тудулган эди). Горно-Алтайскта тудулган туралардын тек-ши площади 53 мун кв. метрге јеткен, онызы сегизинчи бешјылдыкта тудулганынан 2,5 катапка көп. Тураларда квартираларды план-даары, суула, канализацияла, газла, электри-честволо јеткилдеери чик јок јаранган, јангы тураларда кажы ла биле алдынан квартира алып јат.

Улус јадар туралардан башка, беш јыл-дын туркунына 25 школ, 2 профтехучилище, балдардын 14 сады ла яслязы, 1750 кижии отургадый культуранын туралары, 480 койка

хозяйственного 100 млн. салковойдон ас эмес, онызы өткөн беш жылдыктагызынан 40 процентке көп.

КПСС-тин XXV съездинин темдектегениле капитальный вложениелер элден ле озо научно-технический өзүмди түргедедерин јеткилдегедий объекттерди тударына, иштеп турган предприятиелерди јангырта јепсеерине ле элбедип јангыртарына берилер учурлу. Бистин областта элден озо бүдүретен јаан учурлу объекттер мындый: городто сүтзавод, «Подгорный» совхозтын теплицалары, уй мал ла кой турар кажаандар, кормоцехтер ле јурт хозяйственного керектү өскө дө объекттер, Ондойдо ло Горно-Алтайскта сыра эдер заводтор, кийим көктөөр ло гардинный тюль эдер фабрикалар, Горно-Алтайскта кирпич эдер завод.

Бастыра ишти түргедедер, онын једимин бийиктедер аргалардын бирүзи капитальный вложениелерди кымакай, билгир, јаан туза бергедий эдип чыгымдаары болуп јат. Бу амадуга једерге строительнонын өдөр ойин кыскартар, капитальный вложениелерди, материальный ла иштеер ресурстарды јаан учурлу иштерде чуктай тузаланар, строительный иштерде индустриализацияны тыгыдар, ишти төзөөрин јарандырар, јетире тудулбаган объекттерди астадып, нормага јетирер керек.

Бу иштерди бүдүргениле коштой, строительный ла архитектурный иштердин чындыйын бийиктедер, проекттерди тургузарын јарандырар керек. Заказчиктер проектно-сметный документациянын чындыйына јаан некелте эдип, јангыс ла технический ле экономический кеми бийик проекттерди — тураларды ла өскө

Эки телекей — эки башка бүдүмдү жадын-
жүрүм.

Эмдиги өйдө КПСС-тин идеологический
ижинин курч сурактары.

Албаты ла партия бирлик.

10-чы бешжылдыкта Туулу Алтайдын журт
хозяйствозынын өзүми.

Чынгдый учун кажы ла кижжи каруулу.

Иштеги баштагкай.

Дисциплинаны ончо улус тыгыдар учурлу.

Минут өйди чеберле.

Кымакай ла чебер болоры — социалистиче-
ский ээлениште (хозяйствованиеде) айры-
лышпас бөлүктөр.

Азыралдын бек төзөлгөзи — общественный
малды женүлү өскүреринин төс аргазы.

Горно-Алтайский автономный областта
жерлерди элбеде суактап, жарандыларынын
(мелиорация өткүреринин) төс задачалары.

Азырал белетеер ишке — мергендү тебү.

Азырал белетееринде озочыл ченемелге —
элбек жол.

Машиналарды ла механизмдерди толо
ийде-күчиле иштедер.

Азыралды бийик чынгдыйлу белетеери — об-
ластын ишкүчиле жаткандарынын төс зада-
казы.

Азырал белетееринде жаңы технологияны
элбеде тузаланар.

С. Николаев

ПРОПАГАНДИСТТЕР ҮРЕДҮДЕ, ИШТЕ

— Бу күндерде бис КПСС-тин обкомында беш күннинг туркунына пропагандисттердин курсын өттибис — деп, Көксуу-Оюзы аймакта Мультта јурттын школынын директоры Адыбаев Альберт Павлович куучындайт. — Биске анчадала КПСС-тин обкомынын качызы Борис Күндүлеевич Алушкиннинг «Идейно-политический, иштин ле нравственный тазыктырунын бирлиги — партиянын идеологический ижине жүзүн-јүүр эп-аргаларды тузаланатан некелте» деп лекциязы јараган. Бу лекциянын политический ле практический учуры биске, үредүчи улуска, јаш үйени бастыра јанынан тазыктырары керегинде јаңы санаашүүлте берет.

Је КПСС-тин обкомынын политпросвещениязинин Туразы өткүрген бу партийный ла комсомольский үредүнинг сетътери аайынча ла областьтын экономический билгинин алары аайынча пропагандисттердин курсы јаңыс та үредүчи Адыбаевке јараган эмес. Онын политический, теоретический ле практический учурын јурт јерлерден келген жүзүн-башка специалисттер база бийик баалап јадылар. Анайып, темдектезе, Ондой аймакта Карл Маркстын адыла адалган колхозтон келген јиит агроном Ыжыков Олег мынайда айдат:

БАЖАЛЫКТАР

Азырал белетеечилер ортодо массово-политический иш	1
Јаан учурлу иш	11
Алдыста јаан кампания	19
Бирлик политкүн	23
Ороондор ортодогы политикада јуу-јепселди астадарынын сурактары	39
XXV съезд тыш јанындагы экономический колбуларды өскүрери керегинде	38
Строительный иштерди јарандырап	45
Малга азырал белетеер өйдө өткүретен беседалардын ла политинформациялардын примерный тематиказы	51
Пропагандисттер үредүде, иште	53

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано к печати 6/VII 1976 г. Усл. п. л. 2,04.
Уч.-изд. л. 1,9. Заказ 2639. Тираж 890 экз. Цена 4 коп. АН 22779. Формат 70×90¹/₃₂:

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства, г. Горно-Алтайск, ул. Горно-Алтайская, 36.

Горно-Алтайская типография, пр. Коммунистический, 27.

